

Rep.Nr.

2008/372

ARBEIDSHOF TE BRUSSEL

ARREST

OPENBARE TERECHTZITTING VAN 16 FEBRUARI 2009.

5DE KAMER

Arbeidsongeval
Tegensprekelijk
Aanstelling deskundige + installatievergadering

In de zaak :

N.V. FORTIS A.G., met maatschappelijke zetel gevestigd te 1000 BRUSSEL, E. Jacquainlaan 53.

Appellante op hoofdberoep, vertegenwoordigd door Mr S. PETEN, advocaat te Brussel.

Tegen :

C Ria, wonende te

Geïntimeerde op hoofdberoep, vertegenwoordigd door Mr H. SCHEELEN loco Mr M. VANDENBEMPT, advocaat te Heverlee.

* In aanwezigheid van :

HET VLAAMS GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse Regering voor wie optreedt de Vlaamse Minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie, met burelen gevestigd te 1000 BRUSSEL, Koning Albert II laan 20.

Appellante op incidenteel beroep, vertegenwoordigd door Mr E. CORNELIS loco Mr A. CELIS, advocaat te Leuven.

Na beraad, spreekt het Arbeidshof te Brussel het hiernavolgend arrest uit :

Gelet op de stukken van rechtspleging, inzonderheid :

- het bestreden vonnis gewezen op tegenspraak door de 1ste kamer van de Arbeidsrechtbank van Leuven d.d. 22 oktober 2002;
- het verzoekschrift in hoger beroep ontvangen ter griffie van het Arbeidshof te Brussel d.d. 11 februari 2003;
- het tussenarrest van dit Hof d.d. 10 januari 2005;
- het deskundig verslag van Dr. P.P. CASTELEYN ontvangen ter griffie op 16 november 2006;
- de besluiten van de partijen;

Gehoord de partijen in hun middelen en beweringen op de openbare terechtzitting van 19 januari 2009, waarna de debatten gesloten werden.

Gelet op de neergelegde stukken.

★

★

★

Bij tussenarrest van deze kamer van 10 januari 2005 heeft het Arbeidshof een andere deskundige, met name Prof. Dr. Casteleyn, aangesteld met als opdracht :

" Met inachtneming van de artikelen 962 en de volgende van het Gerechtelijk Wetboek;

Kennis te nemen van het deskundig verslag van Dr. K. Van Gerven evenals van het verslag van Prof. Dr. De Schepper en van de stukken die door partijen ter beschikking dienen te worden te gesteld en deze te onderzoeken indien nodig met betrekking tot de gevolgen van het arbeidsongeval van 15 april 1996;

In een gemotiveerd verslag advies uit te brengen over de periode en de graad van tijdelijke arbeidsongeschiktheid sedert 15 april 1996, de datum van de

consolidatie van de letsels en de graad van de blijvende arbeidsongeschiktheid in acht genomen de fysieke ongeschiktheid en rekening houdend met de leeftijd, de beroepsbekwaamheid, het aanpassingsvermogen, de omscholingsmogelijkheid en het concurrentievermogen van het slachtoffer op de algemene arbeidsmarkt;

Eveneens advies uit te brengen over de volgende punten :

De fysische toestand van mevrouw C te beschrijven op 14 april 1996, d.w.z. voorafgaand aan de dag van het arbeidsongeval van 15 april 1996 en dit vooral met betrekking tot de - cervicale - ruggewervels;

De letsels te beschrijven dewelke mevrouw C ondervond ten gevolge van het arbeidsongeval van 15 april 1996 en te preciseren of en waar en in welke mate de letsels een verergering of versnelling zijn van een voorafbestaande toestand ;

Of met een grote mate van waarschijnlijkheid de voorafbestaande pathologische toestand slechts tijdelijk werd beïnvloed door het arbeidsongeval, en vanaf welk ogenblik er geen verband meer bestaat met het arbeidsongeval omdat de voorafbestaande toestand zich verder zelfstandig ontwikkelde, reden om vanaf dat ogenblik geen rekening te houden met de arbeidsongeschiktheid ingevolge de voorafbestaande toestand;

Of met een grote mate van waarschijnlijkheid de voorafbestaande pathologische toestand blijvend zal evolueren door toedoen van het arbeidsongeval, zelfs al dit slechts zeer gedeeltelijk, reden waarom bij de bepaling van de arbeidsongeschiktheid ook de ongeschiktheid ingevolge de voorafbestaande pathologische toestand dient meegerekend;

Te bepalen of en in welke mate kinébehandelingen nodig zijn ingevolge het arbeidsongeval d.w.z. dewelke haar zoveel mogelijk de lichamelijke conditie van voor het ongeval teruggeeft;

Zich te laten bijstaan door een specialist van zijn keuze wanneer hij dit noodzakelijk zou achten;

Bij het beëindigen van de verrichtingen aan de partijen en aan hun eventuele medische of andere advi-

seurs kennis te geven van de bevindingen in het verslag en de door deze eventuele uitgebrachte opmerkingen welke binnen de drie weken mochten toekomen, op te tekenen en te beantwoorden;

De minuut van het met redenen en schriftelijk onder eed bevestigd bijkomend verslag met de eventuele opmerkingen van partijen ter griffie van het Arbeidshof in te dienen binnen de drie maanden van ontvangst van de gerechtsbrief waarbij een eensluidend verklaard afschrift van huidige arrest zal zijn overgemaakt;

Diezelfde dag een eensluidend verklaard afschrift ervan dit bijkomend verslag toe te sturen aan de partijen, bij ter post aangetekende brief, evenals een niet getekende kopij van dezelfde documenten te zenden aan de raadsleden van partijen;

De beslissing over alle andere geschilpunten waaronder de analyse van het incidenteel hoger beroep van het Vlaamse Gewest en het voorwerp van haar oorspronkelijke vordering (tot gemeenverklaring?) en over de kosten van het geding worden tot het nemen van de definitieve beslissing uitgesteld;

Houdt de beslissing nopens de gerechtskosten aan;"

Het deskundig verslag werd neergelegd ter griffie op 16.11.2006.

De deskundige besluit als volgt :

" Op 14 april 1996, d.w.z. de dag voorafgaand aan het arbeidsongeval van 15 april 1996, vertoonde Mevr. C uitgebreide degeneratieve letsels van de cervicale wervelzuil, vnl. op niveau C4-05 en C5-C6.

Ten gevolge van het arbeidsongeval van 15 april 1996 was er een matige torsiebeweging t,h.v, de cervicale wervelzuil, zonder dat dit specifieke waarneembare posttraumatische letsels veroorzaakte,

Met grote mate van waarschijnlijkheid kan er gesteld worden, dat de voorafbestaande pathologische toestand slechts tijdelijk beïnvloed werd door het arbeidsongeval, en dit uitsluitend op het vlak van de pijngevoel, tot op de consolidatiedatum.

Met grote mate van waarschijnlijkheid kan er gesteld worden dat de huidige klachten en letsels t.h,v, de cervicale wervelzuil volledig toe te schrijven zijn aan de verdere spontane evolutie van de vooraf be-

staande toestand, zonder enige blijvende invloed van het arbeidsongeval.

Tengevolge het ongeval zijn derhalve geen verdere kinesitherapiebehandelingen meer noodzakelijk.

Tengevolge het arbeidsongeval van 15.04.1996 vertoonde Mevr. C een volledige tijdelijke arbeidsongeschiktheid van 15.04.1996 t.e.m. 24.04.1996,

De consolidatie werd bereikt op 25.04.1996, zonder blijvende arbeidsongeschiktheid, in acht genomen de fysische ongeschiktheid en rekening houdend met de leeftijd, de behoeften, de bekwaamheid, het aanpassingsvermogen, de omscholingsmogelijkheid en het concurrentievermogen van het slachtoffer op de algemene arbeidsmarkt".

Geïntimeerde stelt terecht dat de opdracht van de deskundige juist was om, kennis te nemen van het verslag van Dr. Van Gerven evenals van het verslag van Prof Dr. De Schepper teneinde na te gaan of met grote mate van waarschijnlijkheid de voorafbestaande pathologische nektoestand slechts tijdelijk beïnvloed werd door het arbeidsongeval en vanaf welk ogenblik in dat geval er geen verband meer bestaat tussen de verergering van de voorafbestaande toestand en het arbeidsongeval, dan wel of de nekpathologie blijvend beïnvloed werd door toedoen van het arbeidsongeval in welk geval, en dan alleen in dat geval, de totale arbeidsongeschiktheid inclusief de voorafbestaande toestand moet worden in aanmerking genomen.

Het valt te betreuren dat de gerechtsdeskundige Prof Dr. P.P. Casteleyn in zijn voorverslag geen melding heeft gemaakt van het verslag van Prof De Schepper.

Er kan evenmin uit de lezing van het voorverslag worden afgeleid dat de gerechtsdeskundige kennis heeft genomen van dit verslag van Prof De Schepper.

Evenmin is zeker dat in concreto de gerechtsdeskundige Dr. Casteleyn kennis heeft genomen van stuk 22 toegevoegd aan het verslag van Dr. Van Gerven, te meer daar dit geen stuk of onderdeel is van het verslag van Dr. Van Gerven en de deskundige dit stuk zelf niet vermeldt.

Bijgevolg bespreekt deskundige Prof. Dr. Casteleyn het verslag van Prof. De Schutter pas in de bemerkingen na verzending van zijn preliminaria, en niet in zijn voorverslag, hetgeen de tegensprekelijkheid

en de rechten van verdediging niet voldoende waarborgen.

Er is aanleiding tot aanstelling van een nieuwe deskundige voornamelijk om op grond van de bestaande medische verslagen van Dr. Van Gerven, Dr. De Schep- per, Dr. Casteleyn, mede in acht genomen de versla- gen van Prof. Dr. Stadnik en Dr. Ceulemans (volledig vreemd aan het Hof), dewelke wel deel uitmaken van het deskundig verslag van Dr. Casteleyn.

Het is niet mogelijk om een bijkomende vraag te stellen aan de eerste gerechtsdeskundige, nu slechts in een later stadium zeer duidelijk, en dit is een impliciete gegrondverklaring van het incidenteel be- roep van het Vlaamse Gewest, in graad van hoger be- roep, de begrippen voorafbestaande toestand hun evo- lutie en de al dan niet aanwezigheid van causaal verband met het arbeidsongeval werden gepreciseerd en hiernavolgend voor de nieuwe deskundige herhaald zullen worden.

Wanneer blijkt dat de letsels, veroorzaakt door het arbeidsongeval, gestopt zijn met een werking te hebben op de voorafbestaande pathologische toestand, en de voorafbestaande toestand ontwikkelt en evolu- eert nadien uitsluitend voor zichzelf, dan dient op dat ogenblik de (economische) ongeschiktheid van het slachtoffer te worden geëvalueerd op grond van dat letsel, exclusief de voorafbestaande toestand.

Er is nadien geen oorzakelijk verband meer tussen het arbeidsongeval en de verergering van de vooraf- bestaande toestand. Deze verergering kan niet meer voor vergoeding in aanmerking komen (zie Cass 19 december 1973 Pas 423).

Van zodra de arbeidsongeschiktheid zij het gedeel- telijk of zelfs in geringe mate mede veroorzaakt is door het arbeidsongeval dient deze volledig en in haar geheel door de arbeidsongevallenverzekeraar te worden vergoed (Cass 27.01.19971, Arr. Cass. 71.513) ongeacht de voorafbestaande pathologische toestand. Van zodra het trauma ingevolge het arbeidsongeval de voorafbestaande toestand of haar evolutie ook maar in enige mate aanwakkert, blijvend verergert, die- nen de evoluties van de letsels en hun weerslag op de arbeidsongeschiktheid in hun geheel ten laste te worden genomen door de arbeidsongevallenverzeke- raar, inclusief de voorafbestaande toestand. Dit vloeit voort uit het forfaitair schadevergoedings- systeem van de arbeidsongevallenwetgeving, waarin de voorafbestaande ongeschiktheid verondersteld

wordt opgenomen te zijn in het basisloon.

Wanneer men deze principes toepast op een versnel-
ling van een voorafbestaande pathologische toestand
dan komt men tot de volgende gevolgtrekkingen :

Wanneer een letsel ingevolge arbeidsongeval een
evolutieve voorafbestaande pathologische toestand
versnelt en dit blijvend dan dient de volledige ar-
beidsongeschiktheid, inclusief deze veroorzaakt door
de voorafbestaande pathologische toestand, in aan-
merking te worden genomen.

Wanneer echter op een gegeven ogenblik de versnel-
ling tengevolge van het traumatisch letsel van het
arbeidsongeval ophoudt en het letsel zich consoli-
deert en de voorafbestaande toestand zich verder
zelfstandig ontwikkelt en evolueert, dan dient op
dat ogenblik de arbeidsongeschiktheid te worden be-
paald, zonder dat de arbeidsongeschiktheid ingevol-
ge de verdere evolutie van de voorafbestaande toe-
stand mee moet gerekend worden.

De deskundige dient met grote mate van medische waar-
schijnlijkheid te antwoorden.

★

★

★

OM DEZE REDENEN :

Het Arbeidshof,

Gelet op de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der
talen in gerechtszaken, zoals tot op heden gewij-
zigd, inzonderheid op artikel 24;

Recht sprekend op tegenspraak;

Zegt dat er aanleiding is tot aanstelling van een
gerechtsdeskundige, Dr. J. DUSESOI, Mechelsesteenweg
306 A te 1800 Vilvoorde met als opdracht :

Kennis te nemen van het deskundig verslag van Dr.
K. Van Gerven evenals van het verslag van Prof. Dr.
De Schepper, Prof. Dr. Casteleyn, Prof. Dr. Stadnik
en Dr. Ceulemans en van de stukken die door partij-
en ter beschikking dienen te worden te gesteld en
deze te onderzoeken indien nodig met betrekking tot
de gevolgen van het arbeidsongeval van 15 april

1996;

In een gemotiveerd verslag advies uit te brengen over de periode en de graad van tijdelijke arbeidsongeschiktheid sedert 15 april 1996, de datum van de consolidatie van de letsels en de graad van de blijvende arbeidsongeschiktheid in acht genomen de fysische ongeschiktheid en rekening houdend met de leeftijd, de beroepsbekwaamheid, het aanpassingsvermogen, de omscholingsmogelijkheid en het concurrentievermogen van het slachtoffer op de algemene arbeidsmarkt;

Eveneens advies uit te brengen over de volgende punten :

De fysische toestand van mevrouw C te beschrijven op 14 april 1996, d.w.z. voorafgaand aan de dag van het arbeidsongeval van 15 april 1996 en dit vooral met betrekking tot de - cervicale - ruggewervels.

De letsels te beschrijven dewelke mevrouw C ondervond ten gevolge van het arbeidsongeval van 15 april 1996 en te preciseren of en waar en in welke mate de letsels een verergering of versnelling zijn van een voorafbestaande toestand ;

Of met een grote mate van waarschijnlijkheid de voorafbestaande pathologische toestand slechts tijdelijk werd beïnvloed door het arbeidsongeval, en vanaf welk ogenblik er geen verband meer bestaat met het arbeidsongeval omdat de voorafbestaande toestand zich verder zelfstandig ontwikkelde, reden om vanaf dat ogenblik geen rekening te houden met de arbeidsongeschiktheid ingevolge de voorafbestaande toestand;

Of met een grote mate van waarschijnlijkheid de voorafbestaande pathologische toestand blijvend zal evolueren door toedoen van het arbeidsongeval, zelfs al dit slechts zeer gedeeltelijk, reden waarom bij de bepaling van de arbeidsongeschiktheid ook de ongeschiktheid ingevolge de voorafbestaande pathologische toestand dient meegerekend ;

Te bepalen of en in welke mate kinebehandelingen nodig zijn ingevolge het arbeidsongeval d.w.z. dewelke haar zoveel mogelijk de lichamelijke conditie van voor het ongeval teruggeeft;

Aanvang der werkzaamheden:

Zegt dat de deskundige zijn werkzaamheden zal aanvangen op een door hem na raadpleging van partijen en raadslieden te bepalen plaats, datum en uur doch binnen twee maanden nadat hij door de griffie van dit Arbeidshof van zijn opdracht in kennis werd gesteld en deze opdracht heeft aanvaard.

Noodzaak technische raadgevers

Machtigt de deskundige de bijstand in te roepen van iedere andere deskundige waarvan hij de tussenkomst noodzakelijk acht mits hij partijen voor de aanvang van de eigenlijke tussenkomst hiervan op de hoogte brengt;

Raming algemene kostprijs en berekeningswijze

Zegt dat de deskundige aan de partijen zelf een raming van de algemene kostprijs van het deskundig onderzoek zal doen toekomen of tenminste van de manier waarop zijn kosten en erelonen en deze van de eventuele technische raadgevers zullen berekend worden;

Zegt dat de deskundige ertoe gehouden is zijn ereloon prestaties en de kosten gedateerd, gedetailleerd, per eenheid en per aantal controleerbaar bij te houden en partijen op geregelde tijdstippen, minstens om de drie maanden een overzicht van de ereloonprestaties en kosten te bezorgen;

Voorschot

Bepaalt het voorschot dat ter griffie van dit Arbeidshof op het rekeningnummer 679 - 2009068 - 04 wordt geconsigneerd, hetzij wanneer partijen onderling overeenkomen dit bedrag te storten op een andere bankrekening, voorlopig op € 750; bedrag te betalen door geïntimeerde binnen de maand vanaf de kennisgeving van dit arrest;

Vrij te geven deel van het voorschot

Bepaalt het vrij te geven deel van het voorschot op € 375;

Redelijke termijn voor opmerkingen op het voorlopig verslag dat moeten worden overgemaakt aan partijen, hun raadslieden en het Arbeidshof

Zegt dat deze termijn door de deskundige zal worden bepaald zoals voorzien in artikel 976 van het Grondwettelijk Wetboek, met dien verstande dat een bij-

komende doch kortere termijn kan worden bepaald, waarbinnen partijen repliek kunnen geven op de door de andere partij gemaakte opmerkingen.

Termijn voor neerlegging van het eindverslag:

De termijn voor het neerleggen van het eindverslag wordt bepaald op zes maanden vanaf de dag waarop de deskundige zijn werkzaamheden zal hebben aangevat.

Het eindverslag van de deskundige dient volgende bemerkingsen te bevatten:

- de datum
- de aanwezigheid van partijen bij de werkzaamheden en van hun raadslieden
- een opgave van de overhandigde stukken en nota's waarvan de tekst slechts mag worden overgenomen in zoverre dat nodig is voor de bespreking;

Het eindverslag wordt op straffe van nietigheid door de deskundige ondertekend, met dien verstande dat zijn handtekening wordt voorafgegaan door de volgende eed : "ik zweer dat ik mijn opdracht in eer en geweten, nauwgezet en eerlijk vervuld heb".

De minuut van het eindverslag, de stukken en de nota's van de partijen en een gedetailleerde staat van de kosten en erelonen van de deskundige worden ter griffie van het Arbeidshof neergelegd;

De gedetailleerde staat van kosten en erelonen van de deskundige vermeldt afzonderlijk:

- het uurloon
- de verplaatsingskosten
- de bedragen die aan derden zijn betaald
- de verrekening van de vrijgegeven bedragen;

Op de dag van de neerlegging van het verslag zendt de deskundige bij een ter post aangetekende brief, een afschrift van het verslag en een gedetailleerde staat van de kosten met erelonen aan de partijen en bij gewone brief aan hun raadslieden;

Wijst de deskundige op artikel 509 quater van het strafwetboek dat luidt : "met een gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en met geldboete van € 200 tot € 1.500 of met een van deze straffen alleen wordt gestraft de deskundige die, wetende dat een rechtstreekse betaling niet toegelaten is, deze toch aanvaardt van een partij in het geding."

Zegt dat de installatievergadering, bedoeld in artikel 972 van het Gerechtelijk Wetboek, zal plaatsvinden op 16 maart 2009 om 10 uur in Raadkamer (zaal 007);

Zegt dat de deskundige zich op de datum en het uur van de installatievergadering ter beschikking van het Hof dient te houden en telefonisch kan worden bereikt teneinde zijn zienswijze te vernemen nopens:

- de plaats, de dag, en het uur van zijn verdere werkzaamheden;
- de noodzaak om al dan niet een beroep te doen op technische raadgevers;
- de raming van de algemene kostprijs van het deskundigenonderzoek, of tenminste de manier waarop zijn/haar kosten en ereloon en de kosten en het ereloon van eventuele technische raadgevers zullen berekend worden;
- het bedrag van het voorschot dat ter griffie dient te worden geconsigneerd;
- het redelijk deel van het voorschot dat kan worden vrijgegeven aan de deskundige;
- de termijn waarbinnen de partijen hun opmerkingen kunnen laten gelden aangaande zijn/haar voorlopig advies;
- de termijn voor het neerleggen van het eindverslag;

Zegt dat de deskundige in persoon aanwezig zal dienen te zijn op de installatievergadering indien één van de partijen hem dit zal vragen en middels een aangetekende brief die uiterlijk 15 dagen vóór de datum van de installatievergadering door de post aan de deskundige zal dienen te zijn bezorgd;

Houdt de beslissing nopens de gerechtskosten aan;

★

★

★

Aldus gewezen door de 5de kamer van het Arbeidshof
te Brussel en ondertekend door :

Mevr. B. CEULEMANS : Eerste Voorzitter,

De Heren :

E. MAGNUS : Raadsheer in Sociale Zaken
als werkgever,

D. VRIJSEN : Raadsheer in Sociale Zaken
als werknemer-arbeider,

En bijgestaan door :

D. DE RAEDT: Griffier,

E. MAGNUS

D. VRIJSEN

D. DE RAEDT

B. CEULEMANS

En uitgesproken op de openbare terechtzitting van de
5de kamer van het Arbeidshof te Brussel op 16 fe-
bruari 2009 door :

Mevr. B. CEULEMANS : Eerste Voorzitter,

Bijgestaan door :

D. DE RAEDT: Griffier,

D. DE RAEDT

B. CEULEMANS